

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.1.1.19>

WERBALIZACJA SYMBOLI ROSYJSKO-UKRAIŃSKIEGO KONFLIKTU ZBROJNEGO (MODELOWANIE POLA ASOCJACYJNO-SEMANTYCZNEGO)

Olha Kyryliuk

kandydat nauk filologicznych, docent,

doktorant Katedry Filologii Ukraińskiej, Teorii i Historii Literatury

Czarnomorskiego Narodowego Uniwersytetu imienia Piotra Mohyły (Mikołajów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-9764-8756

e-mail: kyryluk@ukr.net

Adnotacja. W artykule przedstawiono fragment symulowanej struktury pola asocjacyjno-semantycznego „WOJNA”. Analizie poddano 176 konstytuantów połączonych w grupy asocjacyjno-semantyczne „wolontariusze” i „symbole” w ramach mikropola asocjacyjno-semantycznego „OBRONCA”. **Materiał badawczy** (słowa i kompozycje, za pomocą których zwerbalizowano symbole rosyjsko-ukraińskiego konfliktu zbrojnego w okresie od 2014 r. do pierwszej połowy 2021 r.) **jest wybierany z tekstów zasobów informacyjnych**, wypowiedzi ukraińskich urzędników/polityków, a także wiadomości i komentarzów na portalu społecznościowym Facebook. Zastosowano metodę modelowania pola asocjacyjno-semantycznego jako podstawową. W ramach grupy asocjacyjno-semantycznej „wolontariusze” (114 składników) wyróżniono dwie mikrogrupy asocjacyjno-semantyczne – „wolontariusze” i „działania”. Mikrogrupa asocjacyjno-semantyczna „wolontariusze” jest reprezentowana przez słowa i związki używane w polu informacyjnym w odniesieniu do tych, którzy pomagają armii. Mikrogrupa asocjacyjno-semantyczna „działania” manifestuje związki z pozytywną semantyką na oznaczenie działalności wolontariackiej. W granicach grupy asocjacyjno-semantycznej „symbole” wyróżniono sześć mikrogrup asocjacyjno-semantycznych (62 składniki), aby wskazać wydarzenia, zjawiska, które miały rezonans publiczny i zostały utrwalone w leksykonie językowym na poziomie symboli koncepcyjnych: „heroizm/wytrwałość”, „stosunki międzynarodowe”, „metafory”, „rozejm”, „ironiczne skrzydlate wyrazy”.

Słowa kluczowe: pole asocjacyjno-semantyczne, grupa asocjacyjno-semantyczna, koncepcja, składnik, semantyka, aktywne słownictwo, konflikt zbrojny.

VERBALIZATION OF SYMBOLS OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN ARMED CONFLICT (MODELLING OF THE ASSOCIATIVE-SEMANTIC FIELD)

Olha Kyryliuk

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Doctoral Candidate at the Department of Ukrainian Philology, Theory and History of Literature

Petro Mohyla Black Sea National University (Mykolayiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-9764-8756

e-mail: kyryluk@ukr.net

Abstract. The paper presents a fragment of the modelled structure of the associative-semantic field “WAR”. 176 constituents, grouped into associative-semantic groups “volunteers” and “symbols” within the associative-semantic microfield “DEFENDER” are analyzed. **The research material** (words and combinations used to verbalize the symbols of the Russian-Ukrainian armed conflict in the period from 2014 to the first half of 2021) is selected from **the texts of information resources**, statements of Ukrainian officials / politicians, as well as posts and comments on Facebook. The method of modelling of the associative-semantic field as the main one is applied. Within the ASG “volunteers” (114 constituents) there are two associative-semantic microgroups – “volunteers” and “actions”. ASmG “volunteers” is represented by words and combinations used in the information field to denote those who help the army. ASmG “action” is manifested by compounds with positive semantics to denote volunteer activity. Within ASG “symbols” six ASmG (62 constituents) are allocated, for designation of the events, the phenomena which had a public resonance and were fixed in a language lexicon at the level of concepts-symbols: “heroism / perseverance”, “international relations”, “metaphors”, “truce”, “ironic winged phrases”.

Key words: associative-semantic field, associative-semantic group, concept, constituent, semantics, active vocabulary, armed conflict.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ СИМВОЛІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ (МОДЕЛЮВАННЯ АСОЦІАТИВНО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ)

Ольга Кирилюк

кандидат філологічних наук, доцент,

докторант кафедри української філології, теорії та історії літератури

Чорноморського національного університету імені Петра Могили (Миколаїв, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-9764-8756

e-mail: kyryluk@ukr.net

Анотація. У статті представлено фрагмент змодельованої структури асоціативно-семантичного поля «ВІЙНА». Аналізу піддано 176 конституентів, об'єднаних в асоціативно-семантичні групи «волонтери» та «символи» в межах асоціативно-семантичного мікрополя «ЗАХИСНИК». Матеріал дослідження (слова та сполуки, за допомогою яких вербалізовано символи російсько-українського збройного конфлікту в період із 2014 до першої половини 2021 рр.) дібрано із текстів інформаційних ресурсів, висловлювань українських посадовців / політиків, а також дописів і коментарів у соціальній мережі Facebook. Застосовано метод моделювання асоціативно-семантичного поля як основний. У межах АСГ «волонтери» (114 конституентів) виділено дві асоціативно-семантичні мікрогрупи – «волонтери» і «дії». АСМГ «волонтери» представлена словами та сполуками, використовуваними в інформаційному полі на позначення тих, хто допомагає армії. АСМГ «дії» маніфестована сполуками з позитивною семантикою на позначення волонтерської діяльності. У межах АСГ «символи» виокремлено шість АСМГ (62 конституенти), на позначення подій, явищ, що мали суспільний резонанс і закріпилися в мовному лексиконі на рівні концептів-символів: «героїзм / стійкість», «міжнародні відносини», «метафори», «перемір'я», «іронічні крилаті фрази».

Ключові слова: асоціативно-семантичне поле, асоціативно-семантична група, концепт, конституент, семантика, активний словниковий запас, збройний конфлікт.

Вступ. Російсько-український збройний конфлікт, який триває із 2014 р., суттєво вплинув на лексичний склад мови й індивідуальний словник мовців зокрема, дещо змінивши його наповнення. У межах психолінгвістики розуміємо термін «активний словниковий запас» / «активний словник» як «сукупність лексичних одиниць, якими мовець вільно оперує у спонтанному мовленні» (Селіванова, 2010: 21). Мовна картина світу пересічного українця збагатилася новими поняттями, вираженими або в нових лексемах, або в розширенні значень готових номінативних одиниць.

До активного словника мовця увійшла не тільки велика кількість одиниць воєнної та військової термінології, а й лексеми та сполуки, які вербалізують головні символи цього конфлікту. Тому вивчення асоціативно-семантичного потенціалу лексеми «війна» у світоглядній парадигмі сучасного українського мовця набуває особливої актуальності. Фрагменти реконструкції асоціативно-семантичного поля «ВІЙНА» на основі текстів російсько-українського збройного конфлікту уже репрезентовані нами в попередніх дослідженнях (Кирилюк, 2019; Kyryliuk, 2020), у яких представлено аналіз структури окремих мікрополів і груп. Обраний матеріал структуровано відповідно до ієрархії: *асоціативно-семантичне поле* (АСП), *асоціативно-семантичне мікрополе* (АСМП), *асоціативно-семантична група* (АСГ), *асоціативно-семантична мікрогрупа* (АСМГ). На основі цього вибудовано таку структуру поля «ВІЙНА»: ядро «назва конфлікту» та два АСМП – «ВОРОГ» і «ЗАХИСНИК». У межах АСМП «ЗАХИСНИК» виділяємо три АСГ – «воїни», «волонтери», «символи».

Основна частина. *Мета* пропонованої розвідки – змодельовати структуру АСГ «волонтери» та «символи» в межах АСП «ВІЙНА» на матеріалі текстів, що висвітлюють російсько-український збройний конфлікт. *Завдання:* 1) з'ясувати способи вербалізації символів конфлікту; 2) визначити особливості лінгвальної репрезентації образу волонтера в досліджуваних текстах; 3) визначити семантичні особливості конституентів досліджуваних груп та мікрогруп.

Методи досліджень. Матеріал (176 лексем і сполук) дібрано шляхом аналізу текстів інформаційних ресурсів (5.ua, armyinform.com.ua, galinfo.com.ua, glavcom.ua, hromadske.ua, iprosvita.com, lb.ua, mincult.kmu.gov.ua, pravda.com.ua, prn.ua, radiosvoboda.org, segodnya.ua, slovovidilo.ua, tyzhden.ua, ukranews.com, ukrinform.ua, znaj.ua, uk.wikipedia.org), висловлювань українських посадовців і політиків, а також дописів і коментарів у соціальній мережі Facebook. Із досліджуваних текстів здійснено відбирання мовних засобів, за допомогою яких у суспільстві об'єктивують символи російсько-українського збройного конфлікту в період із 2014 до першої половини 2021 рр. Для досягнення мети застосовано *метод моделювання асоціативно-семантичного поля* як основний. Виконання завдань також передбачає застосування *дискурс-аналізу*, який дав можливість розглядати мовні явища з урахуванням впливу історичного та соціального контекстів. Семантичну структуру обраних мовних одиниць виявлено за допомогою *семно-компонентного аналізу*.

Результати. Моделювання структури АСП на основі дослідження публіцистичного або художнього дискурсів неодноразово ставало предметом зацікавлень мовознавців. Заслужують на увагу дисертаційні праці «Асоціативно-семантичне поле «безпека / небезпека» в дискурсі української преси ХХ–ХХІ століть» (Коротич, 2007), «Асоціативно-семантичне поле «Чорнобиль» у сучасному українському художньому дискурсі» (Гоцинець, 2010). Зокрема, І. Гоцинець дає таке визначення: «*асоціативно-семантичне поле* – це, з одного боку, міжтекстова структура, що виявляє ключові слова, які символізують зміст текстових об'єднань, а з іншого – це засіб організації цілісної єдності тексту в його естетичному сприйнятті. Ядро такого поля формують слова, значення й оцінність яких визначальні для всього умовно взятого текстового масиву» (Гоцинець, 2016: 291). Дослідниця зазначає, що поняття асоціативно-семантичного поля актуалізується «на перехресті теорії асоціативності та досліджень польової структури художнього тексту» (Гоцинець, 2016: 77), а самі «асоціативно-семантичні зв'язки слів виконують системоутворювальну функцію, що виявляється у моделюванні польових структур та інших мікросистем лексики» (Гоцинець, 2016: 78).

У своїй роботі розглядаємо *асоціативно-семантичне поле* (АСП) як «сукупність мовних / мовленнєвих одиниць на позначення певного поняття, об'єднаних на основі семантичного й асоціативного зв'язку» (Коротич, 2007: 7). Керуємося вже напрацьованими мовознавчими підходами, відповідно до яких поля вважають засобом об'єднання неоднорідних за значенням елементів, що «дає можливість виділити у його структурі мікрополя, а також ядерні й периферійні конституенти: ядро консолідується навколо домінанти поля, де зосереджені специфічні ознаки певного значення; периферія поля зонована і характеризується неповнотою ознак» (Довганюк, 2017: 72).

Опрацьований матеріал дає підстави структурувати таку модель АСГ «символи» та «волонтери» в межах АСП «ВІЙНА».

1. Структура асоціативно-семантичної групи «символи»

У процесі збройного конфлікту відбулося чимало подій, що мали суспільний резонанс і закріпилися в мовному лексиконі на рівні концептів-символів, наприклад ДАП (Донецький аеропорт) та Іловайськ. Такими символами часто стають назви міст, пов'язаних із важливими подіями війни, докладно висвітленими у ЗМІ. Наприклад: *І стогнуть ночі пораненими тілами там, під Луганськом, Іловайськом, там, під Дебальцеве, Волновахою, Пісками, Широкіно, там, під Маріуполем... Свідками тому – степові вітри, навісні дощі, і свідком тому – зболена, але не підкорена Україна!* (mincult.kmu.gov.ua, 16.02.2016).

У межах групи виокремлено 6 АСМГ (62 конституенти):

АСМГ₁ «трагедії» об'єднує назви, що символізують найбільш драматичні події в історії збройного конфлікту: *Іловайськ (іловайська трагедія, трагедія в Іловайську, іловайський котел), Дебальцеве (дебальцівська трагедія, дебальцівський плацдарм, дебальцівський котел), зелений коридор (кривавий коридор; коридор, про який не домовилися; зелений коридор із градусів і гаубиць; дорога смерті; кривавий коридор) – 14 назв.*

Іловайськ. Топонім, який став символом трагедії після подій у серпні 2014 р., коли російські війська перетнули кордон та оточили українські підрозділи під час боїв за місто Іловайськ. Лексеми *Іловайськ* вживають самостійно як синонім трагічних подій, наприклад: *Привид Іловайська: що стоїть за призначенням Хомска начальника Генштабу* (slovoidilo.ua, 22.05.2019). Також поширені сполуки *трагедія в Іловайську, іловайська трагедія, іловайський котел*. Наприклад: *За даними розслідування Військової прокуратури України, вторгнення російської армії – головна причина трагедії в Іловайську* (radiosvoboda.org, 2.09.2019). У цьому провадженні досліджують обставини *Іловайської трагедії, а також причини та наслідки, за яких відбулися ці події* (slovoidilo.ua, 22.05.2019).

Із подібним значенням використовують топонім *Дебальцеве* (та похідні *дебальцівська трагедія, дебальцівський плацдарм, дебальцівський котел*), оскільки події схожі з іловайськими (вступ у бої за Дебальцеве підрозділів російських сил). Наприклад: *Офіс Генпрокурора продовжує збір доказів Дебальцівської трагедії* (armyinform.com.ua, 19.02.2020).

«Зелений коридор» (*коридор, про який не домовилися; зелений коридор із градусів і гаубиць; дорога смерті; кривавий коридор*). Цим терміном позначають спільну домовленість про дозвіл на вихід військ з оточення. Про обговорення можливості такого коридору йдеться у Проміжному звіті Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України (Проміжний звіт, 2014), однак визначено, що «не були вжиті вичерпні заходи» щодо його організації. Як наслідок, українські війська, які виходили коридором, були обстріляні російськими збройними формуваннями. Термін «зелений коридор» став синонімом трагедії. Наприклад: *Те, що називали «зеленим коридором», всупереч домовленостям із російським Генштабом, перетворилося на дорогу смерті, на якій розстріляли українських військових і добровольців* (radiosvoboda.org, 01.09.2019). *Як зелений коридор в Іловайську перетворився на кривавий...* (segodnya.ua, 31.08.2015).

АСМГ₂ слів, об'єднаних спільними семами «героїзм / стійкість»: *ДАП (донецький аеропорт, донецьке летовище), Піски, Савур-могила, Широкине, Курортне, Водяне, Опитне, Авдіївка, Промка («промка»)* та ін. – 15 назв.

ДАП (донецький аеропорт). Бої за Міжнародний аеропорт «Донецьк» імені Сергія Прокоф'єва, які тривали з вересня 2014 до 22 січня 2015 рр. У суспільному дискурсі фіксуємо вживання поняття «донецький аеропорт» як символу героїзму й перемоги. Наприклад: *Для України аеропорт мав символічну цінність як місце першої в низці воєнних перемог* (armyinform.com.ua); *Захисники Донецького аеропорту перетворилися на національний символ стійкості та героїзму, а оборона ДАП має для України величезне символічне значення* (rgm.ua, 21.01.2019).

Промка. Скорочена назва промислової зони біля м. Авдіївки, за яку велися запеклі бої з 2015 до 2017 рр. Наприклад: *«Легендарна «промка» та її оборонці»* (uazmi.org, 1.08.2017).

Також до цієї групи належать топоніми на позначення населених пунктів Донбасу, які стали символами війни. Наприклад: *...побував у найгарячіших точках Донбасу - Пісках, Водяному, Опитному, ДАПу, які стали символами героїзму українських солдатів...* (armyinform.com.ua, 21.01.2021).

АСМГ₃ назв із загальним значенням «міжнародні відносини»: *Мінські угоди / Мінськ, нормандський формат, ТКГ (Тристороння контактна група), формула Штайнмаєра, ЄС, НАТО, байдєнівці / байдєрівці, стурбованість / занепокоєння* – 13 одиниць.

Лексеми *байдєнівці / байдєрівці* утворена за допомогою контамінації слів *Байден + бандєрівці*; позначає посадових осіб США, які підтримують Україну після перемоги на президентських виборах Джо Байдєна.

Формула Штайнмаєра. Формула врегулювання конфлікту на Донбасі, запропонована німецьким політиком Ф.-В. Штайнмаєром. Сприйнята українським суспільством як спосіб поступитися національними інтересами, а тому її прийняття викликало протестний рух у країні. Наприклад: *«Формула Штайнмаєра – це перефразована формула Путіна»* (iprosvita.com, 2.10.2019).

Нормандський формат. Зустрічі керівників чотирьох країн (Росії, Франції, України, Німеччини) щодо врегулювання ситуації на Донбасі.

АСМГ₄ з компонентом «перемир'я», об'єднує символічні назви періодів припинення обстрілів на Донбасі: *шкільне перемир'я, хлібне перемир'я, передвиборне перемир'я, новорічне перемир'я, пасхальне перемир'я, перемир'я Зеленського.* Усього 6 одиниць. Останній термін вживають у двох контекстах:

а) як нейтральна назва періоду оголошеного припинення бойових дій у 2020 р.: *Перемир'я Зеленського: як змінилась війна у 2020-му?* (radiosvoboda.org, 22.12.2020); б) з іронічним значенням: таким словосполученням коментують події про поранення або загибель військових на фронті під час оголошеного перемир'я. Наприклад: *«Перемир'я Зеленського»: Україна несе втрат значно більше, ніж звільняючи населені пункти Донбасу* (glavcom.ua, 14.04.2021).

АСМГ₅ об'єднує сполуки, які використовують як **«іронічні крилаті фрази»**: *побачити мир в очах Путіна, зійтися посередині* – 2 одиниці.

Побачити мир в очах Путіна. Фраза мотивована цитатою з інтерв'ю В. Зеленського: *«Я впевнений, що він [Путін] мене зрозумів, дуже прозоро зрозумів. Здається, що коли такий контакт, очі в очі, ти одразу розумієш, хто перед тобою, що за людина. Попри всі дані розвідки. Мені здається, що він мене зрозумів. І він розуміє, що треба закінчити цю війну»* (В. Зеленський, 11.02.2020). Вживають зі значенням «вірити ворогу, попри очевидну відсутність підстав для цього». Наприклад: *І побачити мир в очах Путіна може тільки мазохіст* (5.ua, 18.02.2020); *«Мир», який Зеленський побачив в очах Путіна, призводить до загибелі українців на фронті* (prtm.ua, 19.02.2020).

Зійтися посередині. Фраза із передвиборчого інтерв'ю В. Зеленського: *Треба говорити все дуже просто: «Чого ви хочете? Ваші умови?, Чому ви до нас прийшли?» Написали б пункти. Я б узяв ці пункти – мир же потрібен на наших умовах. Потім б сказав: «А ось наші пункти». Десять посередині б зійшлися* (В. Зеленський, 26.12.2018). У медійному дискурсі стала синонімом поступок у домовленостях з агресором. Наприклад: *Це спосіб легітимізувати небезпечні рішення, які має в планах Офіс президента. Зокрема, про особливий статус Донбасу, або про «зійтися посередині» з агресором* (ukrinform.ua, 13.10.2020).

АСМГ₆ «**метафори**» репрезентована сталими сполуками слів із переносним значенням, на позначення різних явищ: *червоні лінії; зрада – перемога / адепти зради, церква свідків зради, зрада зрадна, зрада-зрадонька, зрада скасовується, зрада дня; капітуляція / повзуча капітуляція / Ні – капітуляції!; зелені чоловічки* – 12 конститuentів.

Червоні лінії. Сполука, що узагальнює громадський рух після зміни влади в Україні у 2019 р., спрямований на недопущення політики реваншу та перезавантаження відносин із РФ. Наприклад: *Зеленському на Майдані нагадали про «червоні лінії» у Нормандії* (pravda.com.ua, 08.12.2019). У «Вікіпедії» існує окрема сторінка під назвою «червоні лінії» з таким поясненням: «громадянська кампанія, спрямована на недопущення реваншу в Україні в питаннях євроінтеграції, відносин із Російською Федерацією, територіального устрою, української армії, української мови та декомунізації. Заснована у 2019 р. із приходом до влади президента Володимира Зеленського» (uk.wikipedia.org). Використовувані гасла: *Не дозволяй їм перетнути червоні лінії! Не заступай за червоні лінії! Геть за червону лінію! Не переступай червоні лінії!*

Зрада – перемога. Лексеми, які стали мемом після Євромайдану. Слово *зрада* використовують на позначення панічних настроїв суспільства щодо певних дій влади. Утворено похідні *адепти зради, церква свідків зради, зрада зрадна, зрада-зрадонька, зрада скасовується, зрада дня*. Наприклад: *Зрада зрадна: українські канали вляпалися в скандал ще до Нового року* (znaj.ua, 31.12.2017). Лексемою *перемога* характеризують надмірно піднесене сприйняття окремих дій влади.

Капітуляція / повзуча капітуляція. Цей лінгвомем узагальнює звинувачення частини суспільства на адресу влади, обраної в 2019 р., у тому, що вона нібито може поступитися українськими інтересами на користь Росії. Наприклад: *Зеленський, розігруючи з різними представниками п'ятої проросійської колони кримську карту, намагається відвернути увагу суспільства від власної політики повзучої капітуляції* (5.ua, 20.10.2020).

Ні – капітуляції! – назва протестного руху проти політики влади у питаннях взаємодії з РФ.

Зелені чоловічки. Термін, який зазнав розширення семантики. У лютому-березні 2014 р. сполукою *зелені чоловічки* в українському інформаційному просторі позначали військових без розпізнавальних знаків, які захоплювали Крим. Із 2019 р. термін набув нового значення. Ним почали називати представників політичної сили, яка здобула владу в Україні у 2019 р. – В. Зеленського та членів партії «Слуга народу», оскільки основним кольором їхньої виборчої кампанії був зелений. Незважаючи на зміну семантики, загальне значення залишилося негативним. Наприклад: *Схоже, «зелені чоловічки» таки захопили урядовий квартал. Президент підтвердив підписання формули Штайнмайера. Це факт. І факт державної зради* (сторінка Yuriy Syrotuyuk у Facebook, 1.10.2019).

2. Структура асоціативно-семантичної групи «волонтери»

У межах АСГ виділено 2 мікрогрупи – «волонтери» та «дії».

АСМГ₁ «**волонтери**» об'єднує лексеми та сполуки, які вживають у суспільному дискурсі на позначення тих, хто допомагає українській армії: «*волонтерський рух*», «*волонтерський батальйон*», «*музичний батальйон*», «*співочий батальйон*», «*музбат*», «*опора країни*», «*підтримка*», «*помічники*», «*люди з великим серцем*», «*сила, яка об'єднала країну*», «*янголи військових*», «*залізний тил фронту*», «*лицарі добра*», «*титани, на яких тримається оборона*», «*воїни добра*» – усього 15 конститuentів. Наприклад: *Волонтери – опора країни* (ukrop.party, 5.12.17). *Їх називають «янголами» військових, залізним тилом фронту, лицарями добра, титанами, на яких тримається оборона на Сході України* (portal.lviv.ua, 4.11.16). *Співочі волонтери називають себе «Музичним батальйоном»... До Рубіжного у складі «Музбату» приїхали артисти з Рівного, Києва та переселенці з окупованого Донбасу* (5.ua, 23.04.2017).

АСМГ₂ «**дії**» об'єднує конститuentи з позитивною семантикою на позначення дій волонтерів: «*діє за покликом душі / серця*», «*формують суспільну свідомість*», «*допомагають зміцненню миру*», «*підставляють плече армії*»,

«допомагають воїнам», «допомагають боронити країну», «діють за покликом серця», «ризикують життям», «не знають спокою», «не знають ні дня ні ночі», «рятують життя», «дарують тепло, любов і підтримку», «не бояться куль», «роблять країну кращою», «власними руками змінюють світ» – усього 15 одиниць.

Окремо розглянуто «назви волонтерських організацій» (усього – 84). Виокремлено 11 АСМГ. Найбільш продуктивною є АСМГ₁ назв із семами 'допомога'; 'підтримка', 'сприяння', 'надійність', 'добро'. Такі оніми вказують на основне завдання волонтерського руху, покликаного допомогти країні дати відсіч збройній агресії. Наприклад: «Армія SOS», «Офісна сотня допомоги Українській армії», «Допоможемо разом!», «Центр допомоги пораненим», ВО «Допоможи Допомогати!», «Допомога АТО», «Міжнародний Альянс Братської Допомоги», «Мотохели», «Народна поміч», «Допомога пораненим військовим Житомирщини», «Допомога Армії України», «Допомога Українській армії Чернівці-Лужани», Волонтерська група Help Army, «Підмога.інфо», «Буковина – українському війську», «Поміч народу», «Сприяння Збройним Силам України БУЛАТ», «Надійний тил», «Підтримай армію України», «Територія Добра», «Надвірнянський фонд сприяння армії», «Штаб Підтримки Білиців АТО», «Дорогою Добра», «Меценати для солдата», «Фонд сприяння обороні», «Зігрій солдата», «Міжнародна асоціація підтримки України», «Центр забезпечення військових у зоні АТО» (усього – 28 конститuentів).

Другою за чисельністю є АСМГ₂ із компонентом «волонтер»: «Волонтерська сотня», «Союз Волонтерів України», «Волонтери без кордонів», «Волонтерський рух Батальйон Сітка», Всеукраїнський громадський центр «Волонтер», «Волонтерська група «Зряя», «Волонтери Полісся», «Волонтерський Рух Сумщини», «Волонтерська Ліга», «Волонтерський рух Буковини», «Волонтери Острожчини» – 11 назв.

АСМГ₃ назв із метафоричним позначенням діяльності або характеристики волонтерів: «Крила Фенікса» (Фенікс – птах, що відновлюється після загибелі), «Відсіч», «Героїка», «Мирне небо», «Вогонь Відродження», «Бойові бджоли», «Воїни світла», «Тепло сердець», «Вільні люди», «Ангел-Охоронець», «Козацька Варта» – 10 одиниць.

АСМГ₄ найменувань із армійською лексикою та лексикою Майдану: *Combat-UA*, «Миротворці України», «Київська міська спілка ветеранів АТО», «Миротворець», «Самооборона Тросцини», «Кухарська сотня столиці», «Кулінарна сотня», «АвтоГромада», «Громадська Варта Подолу» – 9 одиниць.

АСМГ₅ слів із компонентами – іменами засновників: «Фонд Діани Макарової», «БФ Марини Шеремет», Фонд «Мир і Ко» (від *Мирослав Гай*), «Волонтерська група Негрі Власти», «Волонтерська група Романа Доніка», «Волонтерська група Павла Кучеренка», «Благодійний фонд Павловського», «Волонтерська група Андрій Букін – Юрій Сінько» – 8 назв.

АСМГ₆ назв із компонентом «мати / жінка»: «Серця матерів», «Материнське серце», «Українська Жіноча Варта», «Волонтерський жіночий батальйон», «Небайдужі жінки Донбасу», «Сестра Милосердя АТО» – 6 конститuentів.

АСМГ₇ найменувань, у складі яких є компоненти «захист / порятунок» і «життя»: «Рятуємо життя разом», «Захистимо захисника», «Повернись живим», «Збережи життя солдату» – 4 назви.

Наступні чотири мікрогрупи репрезентовані тільки двома конститuentами. АСМГ₈ із компонентом «народний» («Народний проєкт», «Народний тил») – 2 конститuentи. АСМГ₉ із компонентом «благодійність»: «Благодійна Україна», «БОН» – «Благодійне Об'єднання Нації» – 2 назви. АСМГ₁₀ «небайдужість»: «Небайдужий народ», «Полтавський батальйон небайдужих» – 2 одиниці. АСМГ₁₁ «патріот» – «Патріот Прилуки», «Патріоти Охтирищини» – 2 одиниці.

Висновки. АСГ «волонтери» та «символи» є елементом структури асоціативно-семантичного мікрополя «ЗАХИСНИК» у межах АСП «ВІЙНА». На основі проведеного дослідження виявлено та проаналізовано 176 конститuentів, якими українське суспільство об'єктивує певні явища воєнної дійсності, у якій перебуває з 2014 р.

У межах АСГ «волонтери» виділено 2 АСМГ – «волонтери» та «дії». АСМГ «волонтери» представлена словами та сполуками, використовуваними в інформаційному полі на позначення тих, хто допомагає армії (усього 15 конститuentів). АСМГ «дії» маніфестована сполуками з позитивною семантикою на позначення волонтерської діяльності (15 назв). У межах групи окремо розглянуто «назви волонтерських організацій», які структуровано в межах 11 АСМГ (84 назви). Найбільш продуктивним є творення назв, що формують АСМГ із семами 'допомога'; 'підтримка', 'сприяння', 'надійність', 'добро' (28 назв). Такі оніми вказують на основне завдання волонтерського руху, покликаного допомогти країні дати відсіч збройній агресії.

У межах АСГ «символи» виокремлено 6 АСМГ (62 конститuentи), на позначення подій, явищ, що мали суспільний резонанс і закріпилися в мовному лексиконі на рівні концептів-символів. Найбільшу кількість назв нараховує АСМГ «героїзм / стійкість» – 15. АСМГ «трагедії» маніфестована 14 конститuentами, на позначення міст, у яких відбулися трагічні для України події. АСМГ «міжнародні відносини» – 13 слів і сполук. АСМГ «метафори» – 12 конститuentів. АСМГ «перемір'я» – 6 термінів. АСМГ «іронічні крилаті фрази» – 2 одиниці.

Наші подальші дослідження матимуть на меті здійснення аналізу конститuentів, що репрезентують АСГ «воїни» в межах АСП «ЗАХИСНИК».

Список використаних джерел:

1. Гоцинець І. Поняття «асоціативно-семантичне поле» у різних галузях лінгвостилістики. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2016. С. 285–293.
2. Гоцинець І.Л. Асоціативно-семантичне поле «Чорнобиль» у сучасному українському художньому дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2010. 22 с.

3. Довганюк Е.В. Еволюція концепту краса в англomовному дискурсі XIV–XXI століть : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2017. 259 с.
4. Кирилюк О.Л. Особливості мікрополя «ворожі війська» у структурі асоціативно-семантичного поля «ворог» (на матеріалі дискурсу російсько-української інформаційної війни). *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*. 2019. Т. 22. № 2. С. 58–68. DOI: <https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2019.192162>.
5. Коротич К.В. Асоціативно-семантичне поле «безпека / небезпека» в дискурсі української преси XX–XXI століть : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Харків, 2007. 20 с.
6. Проміжний звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування обставин трагічних подій, що призвели до загибелі та захоплення в полон бійців добровольчих батальйонів, а також Збройних сил України біля міста Іловайськ Донецької області. 2014. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2014/10/20/7041381/>.
7. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
8. Kyryliuk O.L. Linguistic accompaniment of information warfare (based on the Russian-Ukrainian armed conflict). *Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*. Т. 39. № 2. 2020. С. 60–67. URL: <https://doi.org/10.23856/3910>.

References:

1. Hotsynets, I. (2016). Poniattia “asotsiatyvno-semantychne pole” u ryznykh haluziakh linhvostylistyky [The concept of “associative-semantic field” in various fields of linguistic stylistics]. *Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri*, 285–293 [in Ukrainian].
2. Hotsynets, I.L. (2010). *Asotsiatyvno-semantychne pole “Chornobyl” v suchasnomu ukrainskomu khudozhnomu dyskursi* [Associative and semantic field “Chornobyl” in modern Ukrainian fictional discourse] [Avtoref. dys. kand. filol. nauk] [PhD’s thesis abstract]. Kyiv [in Ukrainian].
3. Dovhaniuk, E.V. (2017). *Evoliutsiia kontseptu krasa v anhlomovnomu dyskursi XIV–XXI stolit* [The Evolution of the Concept BEAUTY in the English Discourse of the 14th–21st Centuries] [Dys. kand. filol. nauk] [PhD thesis]. Kharkiv [in Ukrainian].
4. Kyryliuk, O.L. (2019). Osoblyvosti mikropolia «vorozhi viiska» u strukturi asotsiatyvno-semantychnoho polia “voroh” (na materialy dyskursu rosiisko-ukrainskoi informatsiinoi viiny) [Peculiarities of the microfield “hostile troops” in the structure of the associative-semantic field “enemy” (based on the discourse of the Russian-Ukrainian information war)]. *Visnyk KNLU, Seriia: Filolohiia*, 22 (2), 58–68 [in Ukrainian].
5. Korotych, K.V. (2007). *Asotsiatyvno-semantychne pole “bezpeka / nebezpeka” v dyskursi ukrainskoi presy XX–XXI stolit* [Associative-semantic field “safety / danger” in Ukrainian press discourse of XX–XXI centuries] [Avtoref. dys. kand. filol. nauk] [PhD’s thesis abstract]. Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V.N. Karazina, Kharkiv [in Ukrainian].
6. Promizhnyi zvit Tymchasovoi slidchoi komisii Verkhovnoi Rady Ukrainy z pytan rozsliduvannia obstavyn trahichnykh podii, shcho pryzvely do zahybeli ta zakhoplennia v polon biitsiv dobrovolchyykh batalioniv, a takozh Zbroinykh syl Ukrainy bilia mista Ilovaisk Donetskoï oblasti [Intermediate report of the Temporary Commission of Verkhovna Rada on the investigation of the circumstances of the tragic events that led to the death and capture of soldiers of volunteer battalions, as well as the Armed Forces of Ukraine near the city of Ilovaisk, Donetsk region]. 2014. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2014/10/20/7041381/> [in Ukrainian].
7. Selivanova, O.O. (2010). *Linhvistychna entsyklopediia* [Linguistic encyclopedia] (844 p.). Poltava: Dovkillia-K [in Ukrainian].
8. Kyryliuk, O.L. (2020). Linguistic accompaniment of information warfare (based on the Russian-Ukrainian armed conflict). *PNAP / Periodyk Naukowy Akademii Polonijnej*, 39 (2), 60–67. URL: <https://doi.org/10.23856/3910>.